

उपक्रम

- शिशुमंदिर • इंग्रजी बालवाडी • पाळणाघर • धनुर्विद्या (आर्चरी)
- शिवणवर्ग (सरकारमान्य / मंडळाचा) • हस्तकला वर्ग
- फॅशन डिझायनिंग वर्ग • ग्रंथपालन प्रमाणपत्र शिक्षण वर्ग
- संगणक प्रशिक्षण वर्ग • वाचनालय • ग्रंथालय • अभ्यासिका
- व्यायामशाळा • योगावर्ग • टेबल टेनिस कोर्ट • बॅडमिंटन कोर्ट
- जलतरण तलाव • कराटे प्रशिक्षण वर्ग • संगीत वर्ग • नृत्य वर्ग
- चित्रकला वर्ग • ब्युटीपार्लर वर्ग • जिम्नॅस्टिक वर्ग इत्यादी

(सूचना - स्थानिक कामगारांची मागणी, जागेची व तज्ज्ञांची उपलब्धता यानुसार विविध उपक्रम केंद्र स्तरावर राबविले जातात.)

संपर्क

महाराष्ट्र कामगार कल्याण मंडळ

मध्यवर्ती कार्यालय - हुतात्मा बाबू गेजू मुंबई गिरणी कामगार क्रीडा भवन, सेनापती बापट मार्ग, प्रभादेवी, मुंबई - ४०० ०१३.
दूरध्वनी : ०२२-४३२२६८५०, ४३२२६८७७, ४३२२६८९२
प्रकल्प - ४३२२६८२० / २१

विभागीय कार्यालय व त्याअंतर्गत येणारी गट कार्यालये -

विभागीय कार्यालय, मुंबई : ललित कला भवन, गोविंदजी केणी मार्ग, अपना बाजारच्या मागे, नायगांव, मुंबई - ४०० ०१४.
दूरध्वनी : ०२२-२४१२९३२५

गट कार्यालय, नायगाव : ललित कला भवन, गोविंदजी केणी मार्ग, अपना बाजारच्या मागे, नायगांव, मुंबई - ४०००१४.
दूरध्वनी : ०२२-२४१६८७९२

गट कार्यालय, वरळी : ललित कला भवन, जांबोरी मैदान, वरळी, मुंबई - ४०० ०१८. दूरध्वनी : ०२२-२४९८२८७१

गट कार्यालय, अंधेरी : कामगार कल्याण भवन, गुंदवली गावठाण, आझाद रोड, अंधेरी (पूर्व), मुंबई - ४०० ०६९.
दूरध्वनी : ०२२-२६८३१४०१

विभागीय कार्यालय, ठाणे : कामगार कल्याण भवन, कन्नमवार नगर क्र. २, विक्रोळी (पूर्व), मुंबई - ४०० ०८३.
दूरध्वनी : ०२२-२५७७६७५१

गट कार्यालय, ठाणे : कामगार कल्याण भवन, कन्नमवार नगर क्र. २, विक्रोळी, मुंबई - ४०० ०८३. दूरध्वनी : ०२२-२५७७६६६३

गट कार्यालय, चिपळूण: साई सेंटर, वनश्री हॉटेलजवळ, बहादुर शेख नाका, चिपळूण, जि. रत्नागिरी - ४१५६०५.
दूरध्वनी : ०२३५५-२५०६११

विभागीय कार्यालय, नाशिक : कामगार कल्याण भवन, ५१७, महाराष्ट्र हाऊसिंग बोर्ड कॉलनी, सातपूर रोड, नाशिक - ४२२००७.
दूरध्वनी : ०२५३-२३५११६०

गट कार्यालय, नाशिक: ललित कला भवन, शिवाजी चौक, शोपिंग सेंटरजवळ, जुने सिडको, नाशिक - ४२२००९.
दूरध्वनी : ०२५३-२३७४९१४

गट कार्यालय, जळगाव : ललित कला भवन, शाहूनगर, रिंग रोड, जळगाव - ४२५००१. दूरध्वनी : ०२५७-२२२९६३६

विभागीय कार्यालय, पुणे : ललित कला भवन, सहकार नगर क्र. १, अरण्येश्वर मंदिराजवळ, पुणे - ४११००९.
दूरध्वनी : ०२०-२४२२८९८८

गट कार्यालय, पुणे: ललित कला भवन, सहकार नगर क्र. १, अरण्येश्वर मंदिराजवळ, पुणे - ४११००९. दूरध्वनी : ०२०-२४२९९७०६

गट कार्यालय, कोल्हापूर: कामगार कल्याण केंद्र, बिंदु चौक, रविवार पेठ, कोल्हापूर - ४१६००६. दूरध्वनी : ०२३१-२६४४७७७२

गट कार्यालय, सोलापूर: ललित कला भवन, रविवार पेठ, सोलापूर - ४१३००२. दूरध्वनी : ०२१७-२७२६७३७

गट कार्यालय, सांगली: ललित कला भवन, सांगली, १०६, वसंतदादा औद्योगिक वसाहत, यांत्रिक सुविधा केंद्र, चारुभाई शहा सांस्कृतिक संकुल, ता. जि. सांगली - ४१६ ११५.
दूरध्वनी : ०२३३-२३११३११

विभागीय कार्यालय, औरंगाबाद: ललित कला भवन, गुरु गोविंदसिंगपुरा, उस्मानपुरा, औरंगाबाद - ४३१००१.
दूरध्वनी : ०२४०-२३३१५४६

गट कार्यालय, औरंगाबाद: ललित कला भवन, गुरु गोविंदसिंगपुरा, उस्मानपुरा, औरंगाबाद - ४३१००१. दूरध्वनी : ०२४०-२३५८९६६

गट कार्यालय, नांदेड: कामगार कल्याण केंद्र, शिवाजी चौक, सिडको, नांदेड - ४३१६०३. दूरध्वनी : ०२४६२-२२८७२४

गट कार्यालय, लातूर: कामगार कल्याण भवन, कोयना रोड, लेबर कॉलनी, लातूर - ४१३५१२. दूरध्वनी : ०२३८२-२५१३२१

विभागीय कार्यालय, नागपूर: कामगार कल्याण भवन, राजे रघुजी नगर, नागपूर - ४४० ००१. दूरध्वनी : ०७१२-२७४९६४४

गट कार्यालय, चंदन नगर (नागपूर १) : ललित कला भवन, हाऊसिंग बोर्ड कॉलनी, चंदन नगर, नागपूर - ४४०००९.
दूरध्वनी : ०७१२-२०५२०८७

गट कार्यालय, चिटणीस नगर (नागपूर २) : ललित कला भवन, चिटणीस नगर, पंचवटी मागे, उमरेड रोड, नागपूर - ४४००१०.
दूरध्वनी : ०७१२-२७४९००४

गट कार्यालय, चंद्रपूर: कामगार कल्याण भवन, बंगाली कॅम्प, चंद्रपूर - ४४२४०१. दूरध्वनी : ०७१७२-२७०५९३

विभागीय कार्यालय, अकोला: ललित कला भवन, कस्तुरबा हॉस्पिटल जवळ, भीमनगर, अकोला - ४४४००१. दूरध्वनी : ०७२४-२४३३२७५

गट कार्यालय, अकोला: ललित कला भवन, डाबकी रोड, भीमनगर, अकोला - ४४४००१. दूरध्वनी : ०७२४-२४२०२८२

गट कार्यालय, अमरावती: ललित कला भवन, छाबडा प्लॉट, अमरावती - ४४४६०५. दूरध्वनी : ०७२१-२५६९५५२

महाराष्ट्र कामगार कल्याण मंडळ

(महाराष्ट्र शासन)

वाटचाल सहा दशकांची
कामगारांच्या सुख-समृद्धीची !

संकेतस्थळ : www.mlwb.in

महाराष्ट्र कामगार कल्याण मंडळ

महाराष्ट्र कामगार कल्याण निधी अधिनियम १९५३ नुसार महाराष्ट्र कामगार कल्याण मंडळाची स्थापना करण्यात आली आहे. महाराष्ट्र राज्यातील कामगारांच्या सर्वांगीण विकासासाठी मंडळ काम करते. अधिनियमाच्या कलम ६ ब नुसार कामगार, मालक, शासन अशी त्रिपक्षीय वर्गणी (MLWF - महाराष्ट्र लेबर वेल्फेअर फंड) दर ६ महिन्यातून (जून व डिसेंबर) मंडळाला मिळते. या निधीतून कामगार व त्यांच्या कुटुंबियांसाठी कल्याणकारी योजना राबविण्यात येतात.

महाराष्ट्र कामगार कल्याण निधी अधिनियम १९५३ महाराष्ट्र राज्यातील सर्व आस्थापनांना लागू आहे. यात फॅक्ट्री अॅक्ट १९४८ अंतर्गत येणारे सर्व कारखाने, बॉम्बे शॉप्स अँड एस्टॅब्लिशमेंट अॅक्ट १९४८ अंतर्गत येणारी सर्व दुकाने व आस्थापना (ज्यामध्ये किमान ५ कामगार असावेत) आणि द मोटर ट्रान्सपोर्ट वर्क्स अॅक्ट १९६१ अंतर्गत नोंदित आस्थापनांचा समावेश होतो. यात महाराष्ट्रातील सर्व बँका, दुकाने, कंपन्या, कारखाने, वर्कशॉप, हॉटेल्स, उपहारगृह, हॉस्पिटल्स, ट्रान्सपोर्ट/टुरीस्ट कंपनी, केंद्र व राज्य शासनाच्या अंगीकृत असलेले सर्व उद्योग/आस्थापना यात काम करणारे नियमित, हंगामी, कंत्राटी कुशल, अर्धकुशल, अकुशल कामगार/कर्मचारी यांना मंडळाच्या कल्याणकारी योजनांचा लाभ घेता येतो.

मंडळाच्या विविध कल्याणकारी योजना पुढीलप्रमाणे आहेत:

आर्थिक लाभाच्या योजना

सर्वसाधारण शिष्यवृत्ती - इ. १० वी पासून पुढील पदवी, पदव्युत्तर पदवीच्या शिक्षणासाठी (तांत्रिक / वैद्यकीय / अभियांत्रिकी इ.) रु.२,०००/- ते रु.५,०००/- पर्यंतची वार्षिक शिष्यवृत्ती दिली जाते. मागील वर्षी किमान ६० टक्के गुण आवश्यक. तसेच MPSC पूर्वपरीक्षा उत्तीर्ण कामगार पाल्यांना रु.५,०००/- व UPSC पूर्वपरीक्षा उत्तीर्ण कामगार पाल्यांना रु.८,०००/- दिले जातात. Ph.D. अभ्यासक्रमासाठी नोंदणी झालेल्या विद्यार्थ्यांना रु.५,०००/- अर्थसहाय्य एकदाच दिले जाते.

परदेश उच्चशिक्षण शिष्यवृत्ती - परदेशात पदव्युत्तर पदवीचे शिक्षण घेणाऱ्या कामगार पाल्यास रु.५०,०००/- वार्षिक शिष्यवृत्ती दिली जाते. पदवी परीक्षेत किमान ६० टक्के गुण असणे आवश्यक.

क्रीडा शिष्यवृत्ती - कामगार / कामगार कुटुंबियांनी क्रीडा क्षेत्रात प्राविण्य मिळविल्यास खालीलप्रमाणे शिष्यवृत्ती दिली जाते :

स्पर्धेचे स्वरूप	प्रथम	द्वितीय	तृतीय
राज्यस्तरीय	रु.५,०००/-	रु.३,०००/-	रु.२,०००/-
राष्ट्रीय	रु.७,०००/-	रु.५,०००/-	रु.३,०००/-
आंतरराष्ट्रीय	रु.१५,०००/-	रु.१५,०००/-	रु.१५,०००/-

पाठ्यपुस्तक अर्थसहाय्य - इयत्ता ११ वी पासून पुढील शिक्षणासाठी कामगार पाल्यांना क्रमिक पाठ्यपुस्तक खरेदी रकमेच्या ५० टक्के रक्कम अर्थसहाय्य म्हणून दिली जाते.

MS-CIT अर्थसहाय्य - MS-CIT परीक्षेत ६० टक्के पेक्षा अधिक गुणांसह उत्तीर्ण झाल्यास शासनमान्य शुल्काच्या ५० टक्के रक्कम कामगार / कामगार पाल्यांना दिली जाते.

गुणवंत विद्यार्थी गौरव - १० वी आणि १२ वीच्या परीक्षेत सर्वाधिक (९० टक्क्यांपेक्षा अधिक) गुण प्राप्त करणाऱ्या कामगार पाल्यांस रु.५,०००/- देण्याची योजना आहे. प्रत्येक गट कार्यालय स्तरावर दहावीचे ३ व बारावीचे ३ अशा एकुण ६ गुणवंतांचा गौरव केला जातो.

साहित्य प्रकाशन अनुदान - कामगार लेखकाने स्वलिखित साहित्य (कथा, कादंबरी, नाटक, काव्यसंग्रह आदी) प्रकाशित केल्यास रु.१०,०००/- पर्यंत अर्थसहाय्य दिले जाते.

शिवण मशीन अनुदान योजना - मंडळाच्या तसेच सरकारमान्य शिवणवर्गाच्या परीक्षेत प्रथम क्रमांकाचे उत्तीर्ण कामगार किंवा कामगार कुटुंबिय महिलांना या योजनेअंतर्गत शिवण मशीन खरेदीसाठी अनुदान दिले जाते. शिवणयंत्राच्या ९० टक्के रक्कम मंडळाकडून अर्थसहाय्य दिले जाते. उर्वरीत रक्कम लाभार्थीस भरावी लागते.

गंभीर आजार उपचार अर्थसहाय्य - कामगार / कामगार कुटुंबियांना कर्करोग, हृदयरोग, एडस, क्षयरोग आदी दुर्घट आजाराने ग्रस्त झाल्यास औषधोपचारासाठी खालीलप्रमाणे अर्थसहाय्य दिले जाते :

प्रत्यक्ष झालेला खर्च	मिळणारे अर्थसहाय्य
अ) रु.१०,०००/- ते रु.२५,०००/-	रु.५,०००/-
ब) रु.२५,००१/- ते रु.५०,०००/-	रु.१०,०००/-
क) रु.५०,००१/- ते रु.७५,०००/-	रु.१५,०००/-
ड) रु.७५,००१/- ते रु.१ लाख	रु.२०,०००/-
ई) रु.१ लाखपेक्षा अधिक	रु.२५,०००/-

प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजना - कामगार कल्याण निधी भरणाऱ्या कामगार / कर्मचाऱ्यांना प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजना लागू करण्यात येत आहे. विमा हप्त्याची प्रतिपूर्ती मंडळाकडून करण्यात येते. केंद्रशासनाच्या योजनेनुसार कामगारांना लाभ मिळेल.

आत्महत्या केलेल्या कामगारांच्या कुटुंबियास अर्थसहाय्य - उद्योग / आस्थापना बंद पडून आर्थिक दुरावस्थेमुळे आत्महत्या केलेल्या कामगारांच्या कुटुंबियांना रु.१ लाख अर्थसहाय्य देण्याची योजना आहे.

इतर योजना

लांब पल्ल्याची सहल - कामगार व कामगार कुटुंबियांसाठी मंडळातर्फे वर्षातून एकदा सहलीचे आयोजन केले जाते. एकापेक्षा जास्त आस्थापनांतील किमान २५ ते कमाल ४० कामगार व कामगार कुटुंबियांचा सहलीत सहभाग असावा. प्रती लाभार्थी प्रवास खर्च व दैनिक भत्त्यासाठी रु. ३२०/- अर्थसहाय्य दिले जाते.

वाहन चालक प्रशिक्षण - चार चाकी वाहन चालविण्याचे प्रशिक्षण कामगार व त्यांच्या कुटुंबियांना दिले जाते. वयोमर्यादा किमान १८ ते कमाल ४० वर्ष आहे. किमान ८ वी उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे. कामगारांचे वार्षिक उत्पन्न रु.५ लाखापेक्षा जास्त नसावे.

इंग्रजीसह विदेशी भाषा संभाषण प्रशिक्षण - किमान इ.१० वी पास कामगार व कामगार पाल्यांना इंग्रजी, फ्रेंच, जॅपनीज आदी भाषांचे संभाषण व लेखनाचे ज्ञान व्हावे, त्यांचा व्यक्तिमत्व विकास व्हावा, या उद्देशाने ही योजना सुरू करण्यात आली आहे. प्रशिक्षण कालावधी ३ ते ६ महिने आहे. रु.१००/- प्रतिमाह शुल्क आकारले जाते.

स्पर्धा परीक्षा पुर्वतयारी प्रशिक्षण योजना - कामगार व कामगार कुटुंबियांसाठी UPSC, MPSC तसेच बँक, रेल्वे, स्टाफ सिलेक्शन, तलाठी, पोलीस, लिपिक, आदी स्पर्धा परिक्षांचे मार्गदर्शन केले जाते. सदर अभ्यासक्रम २ ते ८ महिने कालावधीचे आहेत. निवड चाचणीद्वारे प्रशिक्षणार्थी निवडले जातील. प्रशिक्षणार्थीकडून नाममात्र रु.२५०/- ते रु.५००/- प्रवेश शुल्क घेतले जाते. प्रशिक्षणात कोचिंग, स्टडी मटेरिअल, टेस्ट सिरिज यांचा समावेश आहे.

(दिव्यांग कामगार पाल्यांना विशेष सवलत - आर्थिक लाभाच्या योजनांमध्ये शासन धोरणानुसार प्राधान्य दिले जाते. शिष्यवृत्तीसाठी टक्केवारीची अट शिथिल केली आहे. पाठ्यपुस्तक अर्थसहाय्य व MS-CIT अर्थसहाय्य योजनेत १०० टक्के अर्थसहाय्य दिले जाते.)

पुरस्कार

विश्वकर्मा आदर्श कामगार कल्याण पुरस्कार - सामाजिक, शैक्षणिक, सांस्कृतिक, क्रीडा, संघटना आदी क्षेत्रात उल्लेखनीय काम करणाऱ्या कामगारास सदर पुरस्कार देऊन गौरविले जाते. कामगाराची एक किंवा विविध आस्थापनांत मिळून एकूण सेवा किमान ५ वर्षे असावी. रु. १५ हजार, स्मृतिचिन्ह आणि मानपत्र असे पुरस्काराचे स्वरूप आहे.

कामगार भूषण पुरस्कार - विश्वकर्मा आदर्श कामगार कल्याण पुरस्कार (पूर्वीचे नाव - गुणवंत कामगार कल्याण पुरस्कार) मिळाल्याच्या १० वर्षांनंतर सदर पुरस्कारासाठी अर्ज करता येतो. सामाजिक, शैक्षणिक, सांस्कृतिक, क्रीडा, संघटना आदी क्षेत्रात भरीव कामगिरी अपेक्षित आहे. रु. २५ हजार, स्मृतिचिन्ह आणि मानपत्र असे पुरस्काराचे स्वरूप आहे.

रावबहादुर नारायण मेघाजी लोखंडे कामगार मित्र पुरस्कार - कामगारांच्या कल्याणासाठी किमान २५ वर्षे कार्य करणाऱ्या व्यक्ती किंवा संस्था, संघटना यांना हा पुरस्कार दिला जातो. या पुरस्कारासाठी अर्ज करायला लावणे उचित नसल्याने समाजातील मान्यवर, उद्योग संस्था, संघटना यांच्याकडून विहित नमुन्यात माहिती मागवली जाते. प्राप्त माहितीच्या आधारे, गुणवत्तेच्या आधारे व्यक्ती / संस्था यांची निवड केली जाते. व्यक्तीचे वय ५० वर्षांपेक्षा कमी नसावे. संस्थेची नोंदणी किमान २५ वर्षांपूर्वी झालेली असावी. रु.५० हजार, स्मृतिचिन्ह आणि मानपत्र असे पुरस्काराचे स्वरूप आहे.

कार्यक्रम

- दशावतारी नाट्य महोत्सव • कामगार नाट्य महोत्सव
- औद्योगिक व व्यावसायिक कामगारांसाठी नाट्य स्पर्धा
- भजन प्रशिक्षण शिबीर • कामगार भजन स्पर्धा
- समरगीत व स्फुर्तीगीत स्पर्धा • लोकनृत्य स्पर्धा
- कामगार केसरी व कुमार केसरी कुस्ती स्पर्धा
- कामगारांसाठी राज्यस्तरीय व महिलांसाठी खुली कबड्डी स्पर्धा
- कामगार साहित्य संमेलन • नाट्य प्रशिक्षण शिबीर
- गुणवंत विद्यार्थी सत्कार • कुस्ती प्रशिक्षण शिबीर • रंगभूमी दिन
- महिला नाट्य महोत्सव • बाल नाट्य महोत्सव • रोजगार मेळावा
- दहावी, बारावी मधील कामगार पाल्यांसाठी उजळणी वर्ग
- आर्थिक बचतीसाठी मार्गदर्शन शिबीर
- कायदेविषयक सल्ला व मार्गदर्शन शिबीर
- ज्येष्ठ नागरीकांसाठी मेळावा • वृक्षारोपण